

Ako odhaliť falošnú správu

Falošné správy a dezinformácie – zámerne zmanipulované informácie, ktorých cieľom je oklamať ľudí, sú čoraz častejším globálnym fenoménom. Sociálne médiá a ich personalizačné nástroje uľahčujú šírenie falošných príbehov. Často využívajú emócie, aby upúťali pozornosť a nalákali na kliknutie čo najviac ľudí, či už z ekonomických, alebo ideologických dôvodov. Dokonca aj pre mladých ľudí, ktorí sú digitálne zruční, je ťažké odhaliť, že ide o zmanipulované správy. Dôležitým faktom je, že šesť z desiatich správ zdieľaných na sociálnych médiách nečítal dokonca ani používateľ, ktorý ich zdieľal. Približne 85 % Európanov vníma „falošné správy“ ako problém vo svojej krajine a 83 % ich považuje za problém pre demokraciu vo všeobecnosti. Tento kompas vám pomôže orientovať sa v mori informácií a nestratiť sa v spleti klamstiev a dezinformácií.

8. PRIDAJTE SA K NIČITEĽOM MÝTOV⁽²⁾

Sledujte priebežne, aké najnovšie triky a príbehy používajú ľudia, ktorí šíria dezinformácie, a ohlášajte falošné správy. Povedzte o nich svojim priateľom.

7. ZAMYSLETE SA NAD VLASTNOU ZAUJATOSŤOU

Niekedy je príbeh príliš dobrý alebo zábavný na to, aby bol pravdivý. Zhlboka sa nadýchnite, porovnajte ho so spoľahlivými zdrojmi a zachovajte si chladnú hlavu.

6. PREDTÝM, AKO INFORMÁCIU POŠLETE ĎALEJ, SA ZAMYSLETE

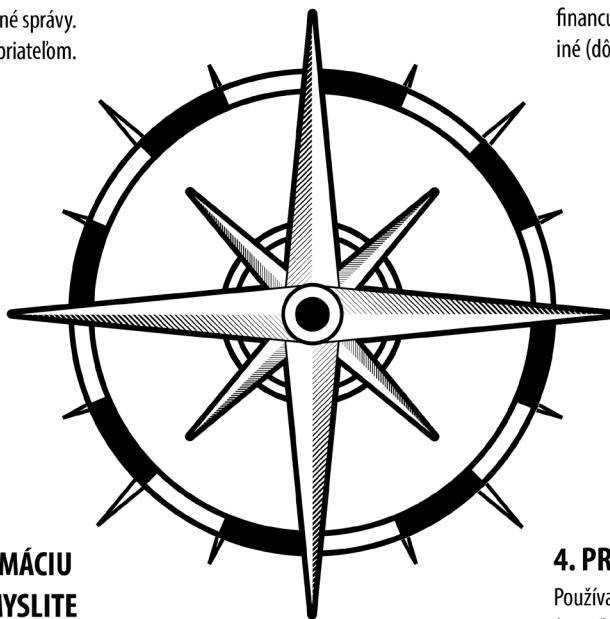
Príbeh by mohol spočívať aj v prekrútení skutočných alebo starých udalostí – alebo by mohlo ísť o satiru. Nadpis by mohol byť navrhnutý tak, aby vyvolával silné emócie. Ak je udalosť skutočná, budú sa jej venovať aj spoľahlivé médiá.

1. PREVERTE SI OBSAH

Sú fakty a čísla presné? Je článok zaujatý? Dôveryhodné médiá uvádzajú jednostranné stanoviská vo vyhradených častiach – v časti vyhradenej pre komentáre, a nie v spravodajskej časti.

2. PREVERTE SI MÉDIUM

Poznáte ho? Nevyzerá URL zvláštne? Skontrolujte si sekciu „o nás“. Kto je za tým? Kto to financuje? Overtte si, čo hovoria iné (dôveryhodné) zdroje.

3. PREVERTE SI AUTORA

Existuje vôbec táto osoba? Ak ide o uznávaného novinára, vždy nájdete záznamy o jeho predchádzajúcej práci. Ak si autor svoje meno vymyslel (alebo ho neuvádza), je pravdepodobné, že aj zvyšok bude nepravdivý.

4. PREVERTE SI ZDROJE

Používa autor spoľahlivé zdroje (napríklad etablované a uznávané médiá)? Sú citovaní experti naozaj odborníci? Ak sa v príbehu uvádzajú anonymné (alebo sa neuvádzajú žiadne) zdroje, môže byť falošný.

5. PREVERTE SI OBRÁZKY

Obrázky dokážu silne zapôsobiť a ľahko ich možno zmanipulovať. Vyhľadávaním obrázku môžete zistiť, či bol predtým použitý v inom kontexte. Doplňujúci modul InVID⁽¹⁾ vám môže pomôcť odhaliť manipuláciu s videami alebo obrázkami.

1) Stiahnite si doplňujúci modul z projektu [InVID](#).

2) Sledujte napríklad [@EUvsDisinfo](#)/[@EUvsDisinfo](#), [@DFRLab](#)/[@DFRLab](#) alebo [@StopFakingNews](#)/[@stopfakeukraine](#)

Toto je prepracovaná verzia dokumentu „V stručnosti“ z marca 2017.

